

РОЗДІЛ 24 АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА

Харитоновна О.І.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідуюча кафедрою права інтелектуальної власності та корпоративного
права, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ У ВСЕСВІТНІЙ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Піратство є досить серйозною проблемою і торкається прав всіх осіб, які беруть участь у створенні інтелектуального продукту та його поширенні. У зв'язку з підвищеною увагою світової спільноти до проблеми захисту авторських прав у мережі Інтернет, фігуруванням України у списках порушників («Список 301», «Список 13»), виникає нагальна потреба у поліпшенні справ у цій сфері. Зазначене стосується як вдосконалення чинного законодавства, так і вироблення єдиної стратегії боротьби з Інтернет-піратством, яке набирає обертів.

Слід зазначити, що попри досить поширене вживання терміну «піратство», як у спеціальній юридичній літературі, так і у публікаціях засобів масової інформації, Цивільний кодекс України не містить ні згадки про нього, ні його визначення.

Поняття піратства міститься у спеціальному законодавстві, а саме у Законі України «Про авторське право та суміжні права», де воно визначається як опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України і розповсюдження контрафактних примірників творів (у тому числі комп'ютерних програм і баз даних), фонограм, відеограм і програм організацій мовлення.

Таким чином, виходячи з норми Закону, маємо справу з опублікуванням, відтворенням, ввезенням на митну територію України, вивезенням з митної території України і розповсюдженням відповідної контрафактної продукції. Отже, ознакою піратства є опублікування, відтворення примірників об'єктів авторського права і суміжних прав з порушенням прав автора чи інших правоволодільців.

Відповідно до ст. 442 ЦК України опублікування твору – це повідомлення будь-яким способом невизначеному колу осіб, в тому числі видання, публічне виконання, публічний показ, передача по радіо чи телебаченню, відображення у загальнодоступних системах інформації.

Закон України «Про авторське право та суміжні права» під опублікуванням твору розуміє випуск в обіг за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права і / або суміжних прав примірників твору, фонограм,

відеограми, виготовлених поліграфічними, електронними чи іншими способами, у кількості, здатній задовольнити, з урахуванням характеру твору, фонограми чи відеограми, розумні потреби публіки, шляхом їх продажу, здавання в майновий найом, побутового чи комерційного прокату, надання доступу до них через електронні системи інформації.

Закон також оперує поняттям «відтворення», яке у ЦК є одним з видів використання твору, як і опублікування.

Відтворення за законом – це виготовлення одного або більше примірників твору, відеограми, фонограми в будь-якій матеріальній формі, а також їх запис для тимчасового чи постійного зберігання в електронній (в тому числі цифровій), оптичній або іншій формі, яку може читувати комп'ютер.

Поняття «розповсюдження» міститься у ст. 1 названого Закону як будь-яка дія, за допомогою якої об'єкти авторського права і (або) суміжних прав безпосередньо чи опосередковано пропонуються публіці, в тому числі доведення цих об'єктів до відома публіки таким чином, що її представники можуть здійснити доступ до цих об'єктів з будь-якого місця і в будь-який час за власним вибором.

При кваліфікації дій в якості піратських має йтися, насамперед, про незаконність такого опублікування, відтворення, розповсюдження, використання.

Відносини у сфері телекомунікаційних послуг в Україні регулюються згідно з Законом України «Про телекомунікації» і Правил надання та одержання телекомунікаційних послуг, затверджених Постановою КМУ 9.08.2005 р. № 720.

Крім цього, 7.09.2005 р. Верховна Рада України ратифікувала Конвенцію про кіберзлочинність. У цій Конвенції визначено декілька понять, зокрема, поняття комп'ютерної системи, комп'ютерних даних, постачальника послуг тощо.

Так, комп'ютерна система означає будь-який пристрій або групу взаємно поєднаних або пов'язаних пристроїв, один чи більш з яких, відповідно до певної програми, виконує автоматичну обробку даних.

Комп'ютерні дані означають будь-яке представлення фактів, інформації або концепцій у формі, яка є придатною для обробки у комп'ютерній системі, включаючи програму, яка є придатною для того, щоб спричинити виконання певної функції комп'ютерною системою.

Власники Інтернет-ресурсів є або операторами телекомунікацій, або ж провайдерами телекомунікацій. Відповідно до Закону України «Про телекомунікації» оператори і провайдери не несуть відповідальності за зміст інформації, що передається їхніми мережами. А відповідно до п. 427 та 428 Правил оператори і провайдери телекомунікацій не мають права контролювати зміст інформації, що передається або приймається споживачем (абонентом), а відповідальність і ризики за використання інфор-

маційних ресурсів Інтернету несе споживач (абонент). За умови наявності на Інтернет-ресурсах операторів, провайдерів телекомунікацій інформації (матеріалів), які порушують права інтелектуальної власності третіх осіб, відповідальність за таке розміщення нести будуть особи, які розміщували такі матеріали. А найчастіше такими особами є саме користувачі (споживачі) Інтернет-ресурсів (Бойченко А. Захист авторського права й суміжних прав в Інтернеті // Інтелектуальна власність. – 2012. – № 6. – С. 39).

Як вбачається з аналізу чинного законодавства, при кваліфікації діянь як порушень у мережі Інтернет постає проблема визначення не лише ознак порушення, його галузевої приналежності, але й встановлення належного суб'єкта такого правопорушення. Зазначене зумовлює необхідність розробки чіткого механізму захисту прав авторів у мережі Інтернет з встановленням суб'єктів правовідносин, що виникають, специфіки їх об'єкту.

Сляднєва Г. О.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПЛАГІАТУ

Розвиток технологій розмноження інтелектуальної продукції спричинив зростаючі потреби у захисті від плагіаторів. І правовий захист від плагіату розвивається й розширюється паралельно із технічними можливостями суспільства. Якщо спочатку ми спостерігали невдоволення англійських авторів, без відома яких їхні твори копіювалися в Америці, то в цей час, з появою Інтернету, ситуація в сфері прав авторів погіршується.

Однією із коштовних спадщин нашого минулого, а точніше 18-ого сторіччя, є замилювання всім оригінальним, а з ним – повага до прав на інтелектуальну власність. Тепер ми розглядаємо плагіаторів як злодіїв і караємо їх, коли вони викриті. Закон захищає нас від несумлінних письменників, але ми надаємо захист авторських прав тільки за умови, що авторські твори, в остаточному підсумку, підуть на благо суспільства (Jack Lynch. The Perfectly Acceptable Practice of Literary Theft: Plagiarism, Copyright, and the Eighteenth Century// This article originally appeared in Colonial Williamsburg, 2006 // Электронный ресурс режим доступа <http://www.writing-world.com/rights/lynch.shtml>).

На перший погляд плагіат – це просте поняття, метою якого є забезпечити зазначення автора, якщо інформація береться із чужих джерел. Дійсно, досить часте визначення плагіату є спрощеним і абсолютним: плагіатом є: 1. видача ідей або слів іншої особи за свою власну роботу; 2. використання будь-якої роботи без вказівки джерела (з інтернет-словника Меррієма-Вебстера).